

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТРАДИЦІЙНІ І НОВІ ПІДХОДИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОРФОЛОГІЇ»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 Українська мова і література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Традиційні і нові підходи в українській морфології»
Викладач	Джочка Ірина Федорівна
Контактний телефон викладача	(0342)596008
E-mail викладача	iryna.dzhochka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс “Традиційні і нові підходи в українській морфології” належить до вибіркової дисципліни і вивчається студентами спеціальності «Філологія (Українська мова і література)» на третьому курсі і має на меті дати розуміння класичних концепцій та новітніх підходів у трактуванні морфологічних явищ в українській мові.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни “Традиційні і нові підходи в українській морфології” – формування в студентів лінгвістичних компетенцій – комплексу мовознавчих знань про морфологію як один визначальних розділів граматики української мови, що постійно розвивається, вироблення вмінь оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності.</p> <p>Завдання.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ засвоїти знання, що становлять зміст морфології як розділу мовознавства, усвідомити й запам’ятати систему лінгвістичних понять, оволодіти мовознавчою термінологією; ✓ усвідомити поняття про нормативність морфологічних норм, сприяти ґрунтовному оволодінню граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови; ✓ підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів; ✓ виробити критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики; ✓ збагатити лексичний запас новими термінами з фахової підготовки; ✓ ознайомити студентів з основними тенденціями граматичної науки, сучасними мовознавчими концепціями щодо аналізу тих чи інших морфологічних явищ. ✓ навчити самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Інтегральна компетентність.</u> Здатність розв’язувати складні завдання і проблеми в процесі педагогічної діяльності, навчання, що передбачає здійснення інновацій у сфері освіти, застосування певних теорій і методів відповідних наук і характеризується невизначеністю умов і вимог, здатність майбутнього фахівця забезпечувати навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах, що передбачає застосування певних теорій і методів відповідних наук і характеризується комплексністю.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку</p>	

предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 13. Здатність комплексно використовувати набуті філологічні та методичні знання у практиці викладання української мови і літератури.

Програмні результати навчання:

2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української філології, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
практичні заняття	18 год.
самостійна робота	90 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
перший	014 Філологія	третій	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	заняття	сам.роб.
Тема 1. Частини мови як основні морфологічні одиниці. Основні граматичні одиниці.	2		4
Тема 2. Граматичні категорії іменника. Категорії роду і числа.	2		4
Тема 3. Категорії відмінка іменника.	2		4
Тема 4. Граматичні категорії прикметника	2		4
Тема 5. Числівник як периферійна частина мови.	2		4
Тема 6. Займенник у системі частин мови.	2		4
Тема 7. Дієслово як центральна частина мови.		2	4
Тема 8. Міжрівневі дієслівні граматичні категорії.		2	4
Тема 9. Категорія родів дієслівної дії.		2	4
Тема 10. Прислівник як периферійна частина мови.		2	4
Тема 11. Предикативні та модальні прислівники.		2	4
Тема 12. Статус службових слів у сучасній граматиці.		2	4
Тема 13. Прийменники в системі службових слів.		2	4
Тема 14. Сполучники як окремий тип.		2	4
Тема 15. Частки як особливий тип слів-морфем і слів-речень		2	4
Загальна кількість годин	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцінюється за 10-бальною шкалою. Під час виставлення підсумкової залікової оцінки враховуються навчальні досягнення, отримані в процесі оцінювання на практичному занятті (максимум 50 балів), виконанні контрольної роботи (максимум 20 балів) та самостійної роботи (максимум 10 балів), тестових завдань (максимум 20 балів). Загальна максимальна кількість балів за навчальний курс становить 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	Письмова контрольна робота складається з 2 теоретичних і 2 практичних завдань; терміни написання роботи – останнє практичне заняття.
Практичні заняття	Закріплення й повторення теоретичних питань зі всіх розділів курсу. Виконання письмових завдань для з'ясування сутності морфологічних явищ у сучасній українській мові.
Умови допуску до підсумкового контролю	Для визначення рейтингового підсумкового контролю до уваги взято присутність здобувача на лекційних і практичних заняттях, його активність та успішність у процесі виконання практичних завдань, підготовки самостійної роботи, написання контрольної роботи;

	відсутність пропусків і запізнень на заняття; дотримання етики й культури поведінки на заняттях.
Підсумковий контроль	форма контролю: залік форма здачі: поточне оцінювання, виконання усіх обов'язкових видів робіт.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлені загальні морально-етичні принципи та правила поведінки, яких мають дотримуватися всі учасники навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній та викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно.

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. *Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В.* Морфологія сучасної української мови: [Морфологія. Словотвір. Парадигмологія]: навч. посіб.; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський ун-т, 2014. 675 с.
2. *Бойко В. М., Давиденко Л. Б.* Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2014. 246 с.
3. *Вихованець І. Р., Городенська К. Г.* Теоретична морфологія української мови: академічна граматика української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с. URL: <http://1576.ua/books/3368>
4. *Горпинич В. О.* Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1239>
5. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / *І. Р. Вихованець,*

- К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова*; за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
6. *Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І.* Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Киево-Могилянська академія», 2019. 524 с.
7. *Плющ М. Я.* Граматика української мови : у 2 ч. Ч. І. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Вища школа, 2005. 286 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1414>
8. Сучасна українська мова: Морфологія: Підручник. Затверджено МОН / за ред. *А. К. Мойсієнка*. Київ, 2013. 524 с.
9. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
10. *Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.* Сучасна українська літературна мова. Практична морфологія: [навч. посібник, рекомендовано МОН України]. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 588 с.
11. *Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.* Сучасна українська мова. Морфологія. Збірник тестових завдань : навч. посібн. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2021. 276 с.

Джочка Ірина Федорівна,
доцент кафедри української мови